

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

SLOVENSKI NAROD BO MORAL SVOJO
"MAJNIŠKO DEKLARACIJO NEODVISNOSTI"
IZREČI V POPOLNI SVOBODI, NIKDAR PA
NE POD KOPITI OPORTUNISTIČNIH
TOVARIŠEV NA OBLASTI!

LETNIK XL - VOLUME XL

JULIJ 1989

ŠT. 7 NO. 7

ZAČETEK KONCA KOMUNISTIČNE UTOPIJE

Presenetljivi dogodki v komunističnem bloku se dogajajo s tako hitrico, da jih je komaj možno registrirati. Pri tem je razvoj v nekaterih deželah hitrejši kot v drugih, v nekaterih skuša stara garda obdržati stanje, kot je bilo še do nedavnega splošno v celotnem bloku, ponekod (kot na Kitajskem) pa vidimo po nekajčasnih notrajnih borbi in znakih večje sprostitve ponovno prevlado komunistične ortodoksije. Kljub vsemu naglašanju glasnosti in perestrojke pa hočejo ohraniti komunistične stranke svojo "vodilno vlogo" v družbi. Edina dva primera, kjer so komunisti vsaj po javnih izjavah pripravljeni deliti oblast tudi z nekomunisti, sta Madžarska in Poljska. Gorbačov ima očitno doma toliko težav, da je bil pripravljen izjaviti, naj si uredi Poljaki in Madžari razmere sami, kakor jim prija.

Kot je opozoril dr. Bučar v svoji knjigi Resničnost in utvara, se je današnje gospodarstvo razvilo do tolike mere, da tudi v komunističnih državah ni več možno obvladovati gospodarskih dejavnosti iz enega središča, zlasti še ne v tako obsežni državi kot je Sovjetska zveza. Dodatno k temu dopušča totali-

tarna država, kjer vladajoča klika ne odgovarja nikomur razen sebi, ne samo velike privilegije, marveč tudi bolj ali manj neomejeno korupcijo. Zatiranje vsakega samostojnega mišljenja ubija tudi vsako ustvarjalnost, ki je potrebna tako za duhovni kot tudi za gospodarski napredek (zato tolik poudarek na gospodarski špionaži!). Nova tehnika, ki služi obveščevanju, je taka, da onemogoča totalitarno obvladovanje duhovnih obzorij. Kitajski študentje so n. pr. še nekaj časa po zatrti svobodi uporabljali FAX, da so obveščali ljudi na Kitajskem o resničnih dogodkih, ki jih je režim tajil.

Marks in Engels sta se tudi uštelala s svojim dialektičnim materializmom. Čeprav je res, da so za človeško življenje potrebni minimalni gospodarski pogoji, katerih višina s civilizacijo narašča (danes si je n. pr. težko predstavljati življenje brez elektrike), je vendar še vedno res, da človek ne živi samo od kruha. Kljub vsemu zatiranju vere vso dobo, kar imajo komunisti oblast, je niso mogli iztrebiti, čeprav so jo v mnogih ozirih izmaličili. Gorbačov sam je priznal v Parizu, da je bil krščen in za njegovo mater je

znano, da hodi vsako nedeljo v cerkev.

Kot je očitno, komunizem tudi ni rešil narodnostnega vprašanja. Zamisel enotne nadnarodne komunistične ideologije v raznih narodnih oblekah nikakor ne more zadovoljiti stremljenj raznih etničnih skupin, da bi razvile svojo posebnost. Dr. Bučar je mnenja, da se bo stremljenje po večjem priznanju osebnosti pokazalo najprej v borbi poedinih etničnih skupin v komunističnem bloku po večji samostojnosti in morda celo po lastni državi, kar bi pomenilo zlom komunističnih imperijev.

Kakor koli zapleteno se razvijajo dogodki v komunističnem bloku, je razvoj danes že tako daleč, da ne bo komunizem, če se bo beseda še obdržala, več to, kar so si zamislili njegovi očetje. Vprašanje je samo, kako bodo izvedli prehod v po-komunistično dobo. Vse bolj postaja mikaven zgled Španije, ki ji je uspelo, da je prešla iz diktature v demokracijo na bolj ali manj miren način in ji je tudi uspelo, da se je izognila večjim obračunavanjem na račun preteklosti.

Rudolf Čuješ

EVROPA-MOJA DEŽELA

Slovenija, moja dežela, ni le geslo, ki je vzvalovilo v Sloveniji in nato zajelo ves slovenski svet. Ni krilatica, ki prisvoji glasove, kot na volitvah v zapadnem svetu, kjer vsebinsko smiselne krilatice postanejo najboljši poroki volilnih zmag. Slovenija, moja dežela, je geslo, ki je prvotno pomenilo le izliv domovinskih čustev, je pa s časom priklicalo zavest, da mehko čuteča domovinska ljubezen zahteva tudi politično dejavnost. In te v Sloveniji ne manjka.

Kot neke vrste zaporednost z izključno političnimi barvili je nastalo geslo "Kosovo, moja dežela." Razumljivo, Slovenci so se opredili na stran večine kosovskega prebivalstva, ker je njihov položaj, politično, v marsičem podoben položaju Slovencev. Kosovceve srbska miselnost ne mara. Slovencev ne mara. Dejansko stališče Srbov in njihov prirojen občutek, da so prvaki med enakimi, je tisto, kar predstavlja največ podobnosti med Kosovom in Slovenijo. Bitka za Kosovo, gledana iz slovenskega stališča, je le

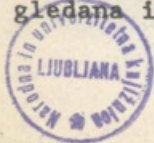
pretveza za veliko bolj kočljivo bitko proti Sloveniji, proti kateri je bil organiziran "množičen bojkot slovenskega blaga in pohod zoper vse, kar je slovenskega, ki prekinja vsakršne kulturne in politične stike s Slovenijo".

Naravni zaključek tega stanja in odgovor na to miselnost je bil prav v reku SLOVENIJA, MOJA DEŽELA in njegovih političnih prizvokih. Najbolj spontan zaključek je, seveda, vedno večje razmišljanje o neodvisni Sloveniji. Pa tudi o drugih alternativah. Čeprav je bil podnaslov tajinstveno nejasen "Iluzije Domorodcev", je vsekakor nad vse jasno podčrtana misel, da Slovenija ne spada na Balkan, ko je v 13. številki Mladina priobčila članek z naslovom "Evropa, MOJA DEŽELA", ali pa tema z naslovom "ZDRUŽENE REPUBLIKE ZAHODNE JUGOSLAVIJE" in z zemljevidom, ki je tako Jugoslavijo razdelil na njen jugovzhodni in severozahodni del. Veliko nejasnosti, a razvoj narekuje, da je potrebno nekaj ukreniti, nekaj, kar bi omogočilo Slovincem prepotrebno

stopnjo neodvisnosti, suverenosti in državnosti.

Je-li mogoče, da bi Slovenci v Jugoslaviji imeli zagotovilo o neodvisnosti, suverenosti in državnosti? Naš list "SLOVENSKA DRŽAVA" dokazuje že štirideset let, da so to le sanje, ki jih pač enostavno ni mogoče uresničiti in najmanj še znotraj komunističnega sistema. V Sloveniji sami, kjer so se naši ljudje dokončno naveličali nasilja in izmозgavanja, katerim predseduje jugopartija, je kljub temu jasno izgovorjena "Neodvisna Slovenija" še vedno precej zakrita in se čuje bolj med vrsticami (Prim. Pesem Tedna, ki jo je zložil Oton Platon). Nova politična združenja so pa vsa pod okriljem Socialistične Zveze slovenskega ljudstva, ki ni nič drugega kot širša veja komunistične partije. In od komunističnega vodstva ni pričakovati, da bi se opredelilo za popolnoma samostojna stališča, če bi le-ta nasprotovala jugoslovanskim stališčem. Tako bo borba za slovensko

dalje na str. 3

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates
\$15.00 per year
\$1.50 single issue

Advertising .45c per agate line

Owned and published monthly by Slovenian National Federation of Canada.

Laznik in izdajatelj Slovenska Narodna Zveza v Kanadi

646 Euclid Ave., Toronto; ON M6G 2T5

Edited by Editorial Board

Urejuje konzorcij Slovenske Države

Zastopnika konzorcija SD:

Martin Duh

Calle 105, No. 4311

Villa Ballester, Argentina

Ludvik Jamnik

79 Watson Ave.

Toronto, ON M6S 4E2 Canada

Letna naročnina znaša: Za Kanado in ZDA 15.dol., za Argentino in Brazilijo po dogovoru. Anglija, Avstrija, Avstralija, Francija in druge države 12.dol.US. Po letalski pošti po dogovoru

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja

SIMBOLIKA SLOVENSKE DARITVENE ŽRTVE

DVEH SLOVENSKEH
DRŽAVLJANSKIH
VOJN

Januarja 1988 je začela v Chicagu izhajati mesečna priloga SLOVENSKE DRŽAVE z naslovom PRILOGA S PRERIJE. Ureja in izdaja jo Uredniški konzorcij SLOVENSKE DRŽAVE. Listič je dvojezičen, v angleščini in slovenščini. S tem je dostopen tudi bralcem, ki slovenščine ne obvladajo.

Namen lističa je seznanjati bralce s slovensko kulturo, s slovensko zgodovino, s slovensko etnografijo in podobno. V majski številki minulega leta je izšla simbolika slovenske daritvene žrtve. Ta simbolika je bila ponatisnjena na naslovni strani SLOVENSKE DRŽAVE v majski številki 1989.

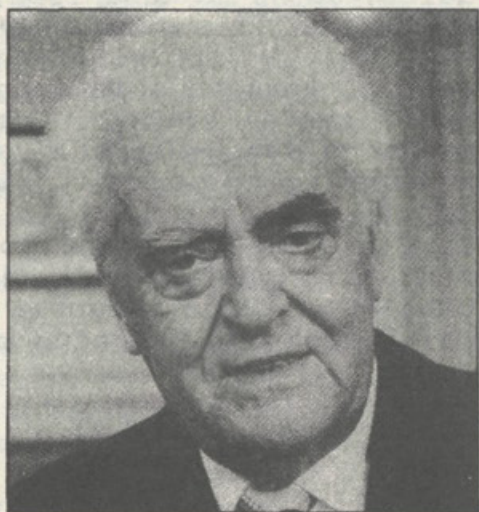
Ne bo odveč, če se malo ustavimo pri pomenu te simbolike. Osnovna zamisel je simetrija okrog 1200 let slovenske zgodovine. Boga kot začetek in konec predstavlja izrek "JAZ SEM, KI SEM". Nato pridemo k naslednji stopnji simetrije z božjim razodetjem. To razodetje predstavlja izreka "NE

UBIJAJ" iz desetih božjih zapovedi ter "ALI SEM MAR JAZ VARUH SVOJEGA BRATA", ki je odgovor Kajna Bogu, potem ko je ubil Abela. Simetrija se nato zoži na dve slovenski državljanski vojni, prva okrog 1745, ko so v borbi med pogani in kristjani, zmagali kristjani. Druga slovenska državljanska vojna pa je bila med zadnjo svetovno vojno--1941-1945--, med komunisti in protikomunisti, v kateri pa so, vsled takratnega zunanjega političnega položaja in, seveda, kratkovidnosti, še več, naivnosti zapadnih voditeljev, zmagali komunisti. Izrek "Gnijo po poljih" vnese v to zgodovinsko simboliko tudi slovensko kulturo iz Prešernovega Krsta pri Savici. Za paralelni simetrični izrek pa je izbran "Gnijo po moriščih". S tem je v celoto povezano krščanstvo, slovenska zgodovina, slovenska kultura, trije stebri slovenskega življenja.

T. A.

V spomin prof. Antonu Dermoti

Umrli je — mož!
Kje tak je še med nami...
(S. Gregorčič)

Veliki Slovenec, komorni pevec, profesor Anton Dermot je zatisnil na Dunaju za vedno svoje oči.

Rodil se je 4. junija 1910 v lepi gorenjski vasi Kropi v mežnariji. Kakor skoraj vsi na vasi so tudi Dermotovi živeli v pomanjkanju, morali so že kot mladi otroci delati in si služiti kruh, da so se mogli preživljati. Kakor pravi sam, je bil oče zelo zainteresiran za različne dejavnosti: prebiral je rad časopise in knjige, bil je član igralske skupine, član cerkvenega zbora in kulturnega društva. Poleg očeta so sodelovali v društvu in zboru tudi bratje in sestre. Kultura mu je bila torej večna spremljevalka. V šoli je bil Tone vseskozi odličnjak ter izredno priden. Zato je zapisan v zlato knjigo.

V Ljubljani je obiskoval in končal triletno orglarsko šolo. Nato je bil mežnar in organist na Bledu. Kmalu zatem so v Trzinu iskali organista. Šel se je ponuditi in je bil tudi sprejet od tedanjega župnika Antona Vovka. Toda usoda je hotela drugače. Ko je prišel domov, je bral v časopisu, da iščejo za zbor ljubljanske opere tenorista. Šel se je javiti in je bil sprejet. Tako se je

začela njegova edinstvena kariera pevca-umetnika. Njegov namen ja ni bil ostati v zboru. Vmes je nadaljeval študije na ljubljanskem konservatoriju. S 24 leti je zaključil šolanje v Ljubljani in je leta 1934 z malo štipendijo (od Filharmoničnega in Dramatičnega društva) odšel na Dunaj, kjer je nadaljeval študije. Po dvoletnem izobraževanju v solopetu mu je uspelo priti na slavno dunajsko opero, ki mu je skoraj do smrti ostala dom in kjer je postal in ostal velik. Začel je z manjšimi partijami. Prvo večjo vlogo je dobil v Verdijevi Traviati in v Mozartovi operi Don Juan, ko je pel Don Ottavia. Prav omenjena opera je pomenila zanj usoden prodor v svet, ki ga je preromal kot slaven tenorist po dolgem in počez. Sprejel je odklikovanje in naziv kot najboljši „Mozartov pevec“ (Mozartsänger).

K takemu uspehu in k vzornemu družinskemu življenju pa je veliko pripomogla njegova žena, profesorica in priznana pianistka Hilda, rojena Berger von Weyerwald, ki ga je spremljala na klavirju ter kot zvesta življenjska družica. Gotovo ni bilo vedno lahko združe-

vati privatno in umetniško življenje. Gospa Hilda Dermot je znala vse možne želje in misli razbrati, ne da bi jo na to opozarjal. Spremljala ga je na vseh turnejah, opravljala tudi neprijetne zadeve, ga učila lepe izgovarjave, po čemer je bil operni pevec Dermot posebno znan. Poleg tega je bila še mati treh otrok, katerim sta v skopo odmerjen času posvetila svoj dragoceni prosti čas.

Ko sta se v zadnjih letih mudila tudi na Koroškem, kjer sta imela še l. 1986 v Tinjah koncert umetnih ter narodnih pesmi (po posredovanju in zaslugi prof. Stanka Rapotca), sta šele bolj od blizu spoznala našo Koroško. Prof. Dermot in tudi njegova žena sta se zelo zanimala za naše razmere in ob srečanju v Tinjah sta sklenila, da še prideta na Koroško. To obljubo sta tudi držala ter prišla 15. sept. 1987 spet med nas Korošce. Tudi tokrat sta prišla v Sveče, kjer sta se zelo dobro počutila. Pokazali smo jima farno cerkev s klasično gotično Marijo na južni steni, katere lepote se rajni ni mogel nagledati. Gorsetova galerija in podgorska cerkev sta ju še posebno navdušili. Gospa Hilda je zahajala z možem Antonom rada v gorske kraje. Posebno domača Kropa ju je vsako leto znova zajela, kjer sta skupno preživela čas dopusta v Mežnariji (pri sestri) in kjer se je žena Hilda (Dunajčanka) naučila lepo slovensko govoriti.

Komorni pevec, profesor Anton Dermot bo ostal zapisan v glasbeni zgodovini slovenskega naroda z zlatimi črkami, njegovo ime pa nas bo navdajalo vedno s ponosom, da smo bili njegovi rojaki, da je bil in da bo ostal naš!

Amalija in Anton Feinig

nedelja 2. julija 1989

New York

V New Yorku je umrla svetovno znana sopranistka Slovenka Zinka Milanov, katere pevška kariera je obsegala tri desetletja. V pokoj je stopila leta 1966. Dočakala je starost 83 let.

LOJZETU JERKIČU in vsem slovenskim pionirjem

Dne 8. junija 1989. je na svojem domu v Clevelandu, Ohio, tiho obhajal svojo devetdesetletnico požrtvovalni in plodoviti slovenski kulturni delavec in rodoljub Lojze Jerkič, ustanovitelj in prvi predsednik Slovenskega dramskega društva Liliija in nad pol stoletja vodilni delavec pri številnih drugih slovenskih društvih in ustanovah.

Zvesti prijatelji so mu za devetdesetletnico posvetili naslednje vrstice:--Lojzetu samemu v skromno zahvalo in poklon, posredno pa tudi v priznanje in čast vsem požrtvovalnim slovenskim pionirjem, ki so z žrtvami in ljubeznijo ohranjali slovenski jezik in dediščino v Ameriki, Kanadi, Argentini in po drugih državah sveta--.

Poglejte!
V Ameriko mlad je prišel,
le dekletih petnajst je
let takrat imel.
Brez staršev prišel je
v prostorno tujino,
s ni se v okolju tujem zgubil!
Delal je trdo,
se pridno učil.
Nikdar ni pozabil
na rod, domovino.
Po delu v tovarni
oral je ledino
slovenske kulture,
slovenske prosvete
in zbiral je delavce,
delavke vnete.

To bile so čete
možakov, žena,
ki jim je vrela
ljubezen s srcem,
ki jih je grela
topla zavest,
da tudi v vrtincih
ameriških mest
slovenstvo vsi bodo
zvesto ljubili
in dom si slovenski
na tujem zgradili.

Med njimi naš Lojze
bil je prvak,
le redki med nami
je njemu enak!

VSESLOVENSKO "SLOMŠKOVO TRILETJE"

Mariborska škofija je začela s sodelovanjem mariborske kulturne javnosti in ustanov vseslovensko Slomškovo triletje v proslavitev 130 letnice prenosa sedeža lavantinske škofije iz Sv. Andraža na Koroškem v Maribor. Zaključeno pa bo konec leta 1992 za 130 letnico Slomškove smrti. V tem razdobju se bodo vrstile številne verske in kulturne prireditve, koncerti, razstave ter postavitve Slomškovega spomenika. Slomšek je kot verski in kulturni voditelj, narodni buditelj, vzgojitelj in ustvarjalec napravil s prenosom škofijskega sedeža v Maribor izredno pomembno zgodovinsko, kulturno in versko dejanje, s katerim je ves severo-vzhodni del Slovenije obvaroval pred naraščajočo germanizacijo. Njegovo delo je dopolnil general in pesnik Rudolf Meister v prevratnem času 1918/19, ko je zagotovil severno slovensko mejo.

V načrtu so izdaje raznih Slomškovih del. Prvo so nedavno predstavili v škofijski avli. To je kaset s 31 Slomškovimi petimi in govornimi pesmimi z naslovom "Slomšek v pesmi in besedi. Besedila recitira mariborski dramski igralec Vlado Novak, pesmi pa poje Mariborski oktet. Na eni strani kasete so nabožne pesmi in besedila, na drugi pa Slomškove v glavnem že ponarodele pesmi kot so Slovenec Slovenca vabi, En hribček bom kupil, Preljubo veselje, o, kje si doma. Založba ALEA pripravlja še dve kaseti s Slomškovimi pridigami v orgeljski spremljavi. Izšla pa bo tudi Slomškova barvna razglednica.

BRUTO DRUŽBENI PRODUKT

NA

PREBIVALCA JUGOSLAVIJE ZA 1987

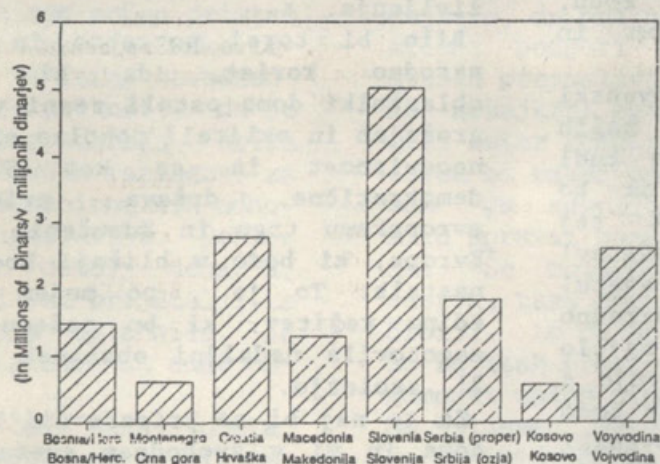
ARE THE SLOVENIANS DIFFERENT FROM THE OTHER NATIONALITIES OF YUGOSLAVIA? YOU BET!

The bar chart below shows the 1987 Per Capita Gross National Product (we do not yet have the statistics for 1988) for the eight federal units of Yugoslavia. You guessed it, Slovenia has the highest, almost twice that of Croatia, the runner up. We could not show more convincingly who is working in Yugoslavia and who is goofing off.

ALI SO SLOVENCİ DRUGAČNI OD DRUGIH NARODNOSTI JUGOSLAVIJE? STAVIMO!

Grafikon spodaj prikazuje Bruto družbeni produkt na prebivalca za osem federalnih enot Jugoslavije za 1987 (statističnih podatkov za 1988 še nimamo). Prav ste uganili, Slovenija ima najvišjega, skoraj dvakrat toliko kot Hrvaška, ki je takoj za njo. Ne bi mogli bolj prepričevalno pokazati kdo v Jugoslaviji dela in kdo zabušava.

1987 PER CAPITA GROSS NATIONAL PRODUCT FOR YUGOSLAVIA

EVROPA...

nadaljevanje s str. 1

samostojnost vedno podtalna. In tako bo morala ostati. Ni pričakovati, da bi se tudi tisti izmed partijskih mogotcev, ki se zdijo najbolj naklonjeni demokratizaciji, drznili ali da bi hoteli delati drugače. Veliko zaupanja si je pridobil Kučan. Celo o njem je zapisal Stane Kavčič, da bo "tej usmeritvi" (i. e. demokratizaciji) ostal zvest, če ne pride do večjih konfliktov in upora ulic. Tedaj bo šel, hočeš, nočeš, tudi on z režimom in represijo.

Ni se čuditi, da so komunisti uspeli dosledno vcepiti pri ljudeh strah pred represijo. Pobjo domobrancev je bil, poleg želje po maščevanju, zaukazan tudi za to, da bi vcepil čim večji strah. Še bolj pa obsodbe dachavskih procesov, ki so bili javni in za katere se je partijsko vodstvo trudilo, da je vsakdo vedel zanje. Še bolj pa se je čuditi, da kljub vsemu temu imajo ljudje toliko poguma, pogum klicati samodržne oblastnike na

odgovor in pogum snovati politične rešitve mimo partije in mimo Jugoslavije. V tem pa zaslužijo vso našo podporo in naša velika priznanja. Imajo tudi pogum klicati partijsko vodstvo, naj odgovori o pokolu slovenskih domobrancev, o katerem je zapisala Mladina v svoji 13. številki, da je bil izvensodni pobjo domobrancev najbolj surov in da si je težko predstavljati argumente, ki so tiste, ki so sprejeli odločitev, vodili v takšno nečloveštvo.

New York Times je v kratkem uvodniku 10. aprila zapisal, da Balkan postaja spet Balkan. Kaj naj si s tem predstavljamo, ni jasno. Na vsak način pa zgodovinsko Balkan pomeni politični nered in zmešnjavo vezan z večjimi ali manjšimi sovražnostmi. Tega in pa gospodarskega izžemanja se hočejo Slovenci otresti. Ni to le čustven prijem in odgovor na politično stvarnost, je mnogo bolj premišljen korak o nadaljnjem razglabljanju naše bodočnosti. Slovenska Država je mnogokrat ponovila v svojih uvodnikih,

da je naša naravna pravica, da si sami krojimo svojo usodo. "Narod si bo pisal sodbo sam" je v podnaslovu zapisala Mladina (št. 10, 17. marca) in dodal v neizprosno jasni obliki naslednje: Nihče v Jugoslaviji nima pravice, da si posameznim narodom in državljanom federacije, ki je nastala kot zveza svobodnih in enakopravnih narodov in narodnosti, krojil usodo in določal prihodnost, ki si je ne želijo. Vsem, ki bodo želeli spreminjati temelje naše skupne domovine proti volji posameznih narodov, je potrebno jasno in glasno povedati, da so to računi brez krčmarja. Obstoje naroda je zmeraj bil nad obstojem države in takšen nevaren eksperiment se bo v skladu z izraženo voljo prizadetih narodov Jugoslavije moral končati z geografsko in politično spremembo jugoslovanskega zemljevida.

Potrebno je torej spremeniti politično in geografsko jugoslovanski zemljevid, nič manj!

C. M.

SE BO SLOVENIJA ODCEPILA OD JUGOSLOVANSKE FEDERACIJE ?

To vprašanje postaja vse bolj pereče. Tudi med ljudstvom doma je že poglano svoje prve korenine. Nedavno sem slišal na novicah, da je slovenski parlament že razpravljal o tem, da ima Slovenija po jugoslovanski ustavi pravico ločiti se od federacije. Zadnjič pa sem bral v prvi julijski številki londonskega "Economista", da so slovenski partijski voditelji celo zagrozili, da bodo oklicali "popolno slovensko neodvisnost", če se na prihodnjem jugoslovanskem partijskem kongresu, ki se bo vršil v decembru tega leta, ne bo upoštevalo slovenskih zahtev in potreb.

Vse to je sicer še daleč od stvarnega dejanja, vendar je seme zasejano. Ker je že preprosto Slovincu jasno, da iz sedanje krize ni poti brez drastičnih in radikalnih sprememb, so se te misli oklenili tudi sedanji slovenski politiki. Sicer v strahu, da

se lahko lepega dne zgodi nekaj sličnega, kot se je zgodilo na Kitajskem. Skoraj bi trdil, da za to postoja velika možnost. S konsolidacijo oblasti Slobodona Miloševića na Kosovu in v Vojvodini, je jugoslovanska kriza prešla v novo fazo, ki ji bo težko najti zadovoljivo rešitev. Po vsem, kar sem dosedaj bral, bi tovariš Milošević rad postal drugi Tito, in pod okriljem zastarele in nesposobne jugoslovanske komunistične partije, narode Jugoslavije spet podjarmil in jim ukazoval.

V "Economistu" sem tudi bral, da so slovenski voditelji obiskali Makedonijo, kjer so tamkajšni voditelji svoje prvotno mnenje o Miloševiću spremenili, ker se je v uradnih depešah Makedonijo imenovalo za Južno Srbijo. Tudi Bosanci se že obiskali Slovenijo in se o teh stvareh

menili s slovenskimi predstavniki. Načrtovan je tudi razgovor s Hrvati, ki so bili prvi, ki so se Titovim naredbam uprli. Tito je takrat "očistil" hrvaško komunistično partijo, ni pa mogel udušiti hrvatskega nacionalizma. Zanimivo je, da so Slovenci danes tisti, ki nosijo bandera za širšo gospodarsko in politično svobodo v Jugoslaviji. Sodeč po sedanjem pogumnem slovenskem zadržanju s ponosom ugotavljam, da je v naših vernih in narodno zavednih Slovincih še vedno ostalo toliko našega borbenega duha iz naše preteklosti, da znajo ločiti dobro od zlega, da so pripravljeni stopiti v strnjene vrste in braniti to sveto zapuščino.

Rešitev sedanjega jugoslovanskega vprašanja pa je silno kočljiva zadeva. Gospodarske kriza, ki je spočela vrsto

dalje na str. 4

DRUŠTVO SLOVENSKE IZOBRAŽENCEV

34133 TRST

DONIZETTIJEVA ULICA, 3 - TELEFON 76-81-89

XXIV. ŠTUDIJSKI DNEVI "DRAGA * 89"

Trst - 1., 2. in 3. septembra 1989

Park Finžgarjevega doma, Opčine, Narodna ulica 89

Petek, 1. septembra 1989
ob 17.00

Predstavitve letošnje DRAGE

ob 17.30

O PROBLEMIH IN REŠITVAH V MULTIKULTURNIH DRUŽBAH

Pogled iz širokega sveta na problematiko, ki zadeva tudi Slovence: kulturni in jezikovni pluralizem
Po predavanju diskusija in družabnost

Sobota, 2. septembra 1989
ob 16.00

Slovesna otvoritev, nato:

MANJSINA - ZRTEV IDEOLOŠKIH BOJEV?

Skupina zamejskih kulturnih delavcev v pluralističnem razgovoru o dosedanjem prevladovanju ideologije v zamejskem dogajanju
Sledi diskusija

Nedelja, 3. septembra 1989
ob 10.30

VIZIJE IN MEJE NARODNE SPRAVE

Zareč problem narodne sprave, ki naj bi vzpostavila most čez prepad revolucije, v novi in doživeti osvetlitvi
Po predavanju diskusija

ob 16.00

SLOVENIJA MED EVROPO IN BALKANOM

Slovenska pomlad, Majniška deklaracija 1989, napetost z jugom, pravica do odcepitve v predavanju, ki bo pomenilo poseg v osrčje slovenske narodne problematike
Po predavanju diskusija, zaključek, družabnost

Nedeljska služba božja bo ob 9. uri na prostem

SE BO SLOVENIJA ...

nadaljevanje s str. 3

oporečnikov ne le v narodu, temveč tudi v sami komunistični partiji, postaja vse bolj zapletena. Pomankljivost komunistične oblasti je vidna, in po 44 letih vladanja si narod želi "svobode", tiste svobode, ki mu bo dala nov narodni razmah tako v gospodarstvu kot v kulturnem in političnem delovanju. Vse to je bilo do sedaj okrnjeno. Večja podjetja so ostala v državnih rokah (četudi so jih morali financirati, da so ostala pri življenju), poleg tega pa so dušili svobodno misel svobodnega človeka, ki je temeljna podlaga človeškega napredka v našem prosvetljenem dvajsetem stoletju. S tem so zavrli in v stari vek postavili našo Slovenijo. Zdaj hočejo dohiteti napredno Evropo, ki se je v demokraciji razvijala in dosegla zavirljive višine.

Usoda moje domovine Slovenije mi je stalno pred očmi. Z njo trpim in upam, da bo tudi zanjo prišel čas, ko se bo rešila sedanje komunistične oblasti, in zaživela novo življenje, ki je bilo našemu narodu dano od vsega početka: svobodno izpričevanje naše vere in našega narodnega čutenja. To nam je bilo odvzeto s "svetovno revolucijo", ki jo je Lenin zasnoval in ki je tudi pri nas, v Sloveniji, zahtevala nešteto brezpotrebnih žrtev, ki so padle v imenu Stalina in Tita.

Po 44 letih je čas, da te zgodovinske

dogodke presodimo in jih prepustimo piscem slovenske zgodovine. Ne piscem, ki danes pišejo zgodovino v domovini, temveč zanamcem, ki bodo objektivnejše gledali na našo dobo, ko je brat bil proti bratu, in se je v krvi svojih lastnih ljudi, vzpostavljalo komunistično oblast v Sloveniji. Zgodovina v svoji doslednosti, mora ostati zvesta resnici in pravičnosti, ker potvarjanje v zgodovini nima mesta.

Zato sem danes prepričan, da bodo borci-domobranci, vrnjeni iz Koroške v masovni pokol v Sloveniji, ostali izraz slovenskega domoljubja, ki je črpal svoje moči iz svoje stoletne preteklosti našega slovenskega rodu, ki se je zoperstavil Turkom in odklonil protestantsko vero.

Ostali sem mnenja, da je naš slovenski narod trdno zakoreninjen v naših narodnih izročilih, in da jih tudi sedanja komunistična oblast ne bo mogla prepričati drugače. V tej samoglavnosti je naša narodna rešitev! Ostali smo Slovenci! Doma in v svetu! To nas druži. To skupno narodno čutenje moramo oploditi, da bo zajelo vsakega Slovenca, ki še sočustvuje s svojim slovenskim narodom, da se bodo izpolnile dolgoletne sanje o slovenski samostojnosti in svobodi, ki nam je bila dana že od Stvarnika.

Razveseljivo je bilo brati, da so nekdanji borci NOV in kulturni delavci pri "Lipi sprave" na ljubljanskih Žalah letošnjo spominsko svečanost posvetili vrnjenim in v Teharjih in

Kočevskem Rogu pobitim domobrancem in njihovim svojcem, ki so leta 1945 zapustili domovino, in sedaj v tujini poskušajo ohraniti delček slovenske zemlje, z ohranjanjem žive krščanske vere in lepe domače slovenske besede. Nihče, ki v tujini ni živel, si ne more predstavljati žrtev, ki so jih morali Slovenci na tujem doprinesti, da so si ustvarili "Svobodno Slovenijo" v svetu. Zato lahko danes s ponosom gledamo na domovino, ki je pod komunističnim režimom doživljala ne-le gospodarske krize, temveč tudi zanikanje naših skupnih narodnih izročil, ki so srčika in gonilna sila našega narodnega življenja.

Bilo bi torej potrebno in v naso narodno korist, da bi sedanji oblastniki doma ostali resni v svojih grožnjah in oklicali popolno slovensko neodvisnost in se kot Slovenska demokratična država priključila evropskemu trgu in Združenim državam Evrope, ki bodo v bližnji bodočnosti nastale. To je, po mojem mnenju, edina rešitev, ki bo našemu narodu zagotovila nadaljni obstanek v novem 21. stoletju.

Za to naj bi se prizadevali Slovenci doma in mi v svobodnem svetu. Kajti brez te skupne narodne odločitve, bomo ostali le še predmet zgodovine, ki bo zabeležila našo narodno propast. To pa po dolgih stoletjih našega narodnega ohranjanja ne moremo in ne smemo dopustiti.

Otmar Mauser

SUMLJIVA FOTOGRAFIJA

Na prošnjo nekaterih bivših članov akademskega kluba Straža, objavljamo pismo, ki ga je uredništvu ljubljanske "Mladine" poslal dne 17.marca t.l. podpisani prof. Vinko Beličič iz Trsta, pa ga Mladina iz neznanega razloga do sedaj še ni objavila. Upamo, da bo s to objavo zadoščeno pravici in resnici!

SUMLJIVA FOTOGRAFIJA.

Tednik Mladino spremljam s simpatijo. Nisem seveda sovrstnik njenih izdajateljev urednikov in piscev, saj sem shodil že pod Francem Jožefom. Dobrega spomina in blizu pa mi je njihov pogum in njih neizprosno iskanje resnice.

V 6. letošnji številki (17. februarja 1989) je list na vrhu notranje naslovne strani objavil fotografijo v diagonalni vrsti stoječih fantov kopalcev, ki na rečnem bregu strumno iztegajo desnico. Pod fotografijo piše, da je bila "posneta julija 1937 v Ponovičah ob Savi (pri Litiji). Prikazuje zbor pripadnikov Akademskega kluba Straža."

Samo prvi, tj. skrajno na levi fant, zre v gledalce, in ta bi res lahko bil Franc Casar. Drugi obrazi v vrsti so vsi nespoznavni: rok je mogoče naštetih 11. Po plitvi vodi in s pogledom v fante stopa proti čokat mladenič, tudi ko-

palec, s pokroviteljsko kretnjo kakega Mussolinija, ali Hitlerja.

Fotografija je majhna (7X4) in nejasna. Ko sem jo zagledal, sem se začudil, se nasmehnil in zmajal z glavo. Kje ste jo dobili? Niste posumili, da gre mogoče za fotomontažo? Vas ni spravil v dvom gornji levi kot slike? Ali pa ste se je - in to bi bilo razumljivo - razveselili kot časnikarsko senzacijo?

Onega davnega julija pred 52 leti sem bil tudi jaz na stražarskem tečaju v Ponovičah, eden med študenti starimi malo manj ali malo več ko 25 let. Bila je doba pumparic... V albumu hranim 3 majhne, a izredno jasne fotografije 8X6, vse posnete verjetno istega dne na dvorišču banovinske žrebčarne.

Ugotovil sem ljube davne obraze (le neredkim nisem znal dati imena) in jih preštel. Studentov nas je bilo okoli 25. Od starešin, ki so se za daljši ali krajši čas (po)mudili med nami, naj navedem ministra dr.M. Kreka, bana dr.M.Natlačena bogoslovne profesorje Lmb. Ehrlicha, Alojzija Odarja Janeza Janžekoviča ter p. Ramška, DJ.

Seveda smo se - polni mladosti, zdravja in prijateljstva - tudi kopali v Savi. Bilo je nemalo

smeha. Da bi se pa bili kdaj postavili v vrsto in vzporedno sunili desnice v poševni pozdrav, si ne morem misliti. Razen če bi bilo šlo za kako šalo v uri največje poletne sproščenosti. A kdo bi bil tisto mogel fotografirati?

In čemu?

Drznem si reči, da ima Vaša fotografija nečisto poreklo.

Občine (Trst), 17. marca 1989.

Prof. Vinko Beličič

P.S. Uredništvo S.D. bi zelo cenilo, če bi uredništvo Mladine identificiralo še ostale člane AK Straža na sliki objavljeni dne 17.febr.t.l. Ali sta bili imeni Casar in Arko za lase potegnjeni iz Sajetovega Belogardizma? Kdo je tisti "poveljnik" ki ga "Stražarji" pozdravljajo? In končno, zakaj "Casar"-jeva glava gleda v fotografu in ne v obraz "poveljnika", kot je to običaj pri defilejih? Podučno bi tudi bilo, če bi uredniki pri Mladini prebrali številke "Straže" v viharju iz leta 1937, kjer je stališče kluba do fašizma, nacionalsocializma in do komunizma jasno opredeljeno.

BITI ČLAN HRANILNICE JE V KORIST TEBI
IN V POMOČ PRIJATELJU

SLOVENSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA
JANEZA E. KREKA V TORONTU

Vam nudi vrsto bančnih uslug. Pogoji za raznovrstna posojila so zelo ugodni. Obresti na hranilne vloge so konkurenčne.

PREMISLI - POSTANI ČLAN

URADNE URE

646 EUCLID AVENUE
PONEDELJEK - SREDA
TOREK, ČETRTEK, PETEK
SOBOTA

TEL. 532-4746

10 a.m. - 4 p.m.
10 a.m. - 8 p.m.
10 a.m. - 1 p.m.

747 BROWN'S LINE

TEL. 252-6527

TOREK
ČETRTEK, PETEK
SOBOTA

5 p.m. - 8 p.m.
1 p.m. - 8 p.m.
9 a.m. - 12 noon

POLITIČNI RAZVOJ V SLOVENIJI

PISMO IZ SLOVENIJE

Sicer so pa razmere v državi kar kritične. Nisem pesimist, vendar ob sedanjem sistemu ne vidim izhoda. Inflacija je narasla na 1% dnevno. Do konca leta se bo morda podvojila. Ko pa gre enkrat prek tisoč procentov, potem navadno ni normalnega izhoda. Čeprav nisem noben pristaš marksistične ekonomske teorije, je tukaj navsezadnje treba priznati, da je tudi gospodarska kriza eden glavnih razlogov za krizo mednarodnih odnosov v Jugoslaviji. Dokler je bilo dovolj denarja, smo bili vsi prijatelji, ko je mošnja uplahlila, je konec bratstva in enotnosti.

Nova vlada nekaj obeta, vendar brez radikalnih rezov ni izhoda. Govorijo o tržnem gospodarstvu, to pa ne gre v isti koš s socializacijo izgub. Se pravi, da bi morali nujno likvidirati celo vrsto podjetij, ker vse od začetka niso izšle iz rdečih števil, in podpreti tista, ki dobro poslujejo. To pa bi povzročilo množično nezaposlenost, ki je že sedaj vir socialnih trenj.

Vprašanje dviganja Srbije gotovo spremljate tudi tam. Sila zanimiv pojav za časnikarja in sociologa, vendar presneto nevaren za

prebivalce te dežele. Milošević je natanko kopiral Hitlerjeve metode in Musolinijev nastop, mase pa mu sledijo kot ovce ovnu vodniku. V urejeni pravni državi bi bil že zdavnaj za zapahi, pri nas pa si niti najbolj liberalni srbski intelektualci ne upajo ziniti. Najbolj žalostno pa je dejstvo, da pri nacionalistični podpori prednjači srbska pravoslavna Cerkev. Že nekajkrat sem imel na mizi oster komentar, v katerem bi rekel bobu bob, pa sem ga zavoljo ljubega miru spravil nazaj v predal. Še bolj bi razvnel čustva, tako doma, kakor v Srbiji, to pa ne gre, saj so že itak pregreta in argumenti sploh nimajo nobene veljave. Ne vem, kako da ne uvidijo, da jih hoče politika navezati na štrik kakor bika in jih prepeljati sem in tja po lastni želji, na koncu, ko ne bo več koristni, pa zavreči. Nekateri politični krogi kar odkrito delujejo v smer podtikavanja verske vojne med pravoslavljem in katolicizmom. Ob tej nenavadni sovpregi nekateri govorijo že o srbski pravoslavni komunistični partiji.

Vedno bolj se strinjam z nekim pravoslavnim župnikom iz Zagreba, ki je dejal, da ima srbski ekumenizem dva obraza: eden je obrnjen v

Evropo in svet in ta je lep in čist, drugi pa je za domačo rabo in ta je grd in mračen. Političnih afer in aferic ne zmanjka. Občutek imam, da sta v zadnjih letih nevarno dvignila glavi vojska in tajna policija. Ustanovila in postavila ju je partija, sedaj pa sta se ji povzpeli na glavo. Partija, (zlasti v Sloveniji, malo pa tudi drugod) govori o sestoju z oblasti. Jaz ne verjamem, da mislijo resno. Ko bi pa mislili resno, bi morali najprej stresti z glave tajno policijo in vojsko in šele nato sestopiti z oblasti. Po Rankovičevem padcu se je zlasti tajna policija potuhnila, sedaj pa je bržkone spet na starem. To pa za pravno državo niso nobeni kaj prida obeti. Slovensko politično vodstvo ki je ob aferah s procesom v Ljubljani kovalo politični kapital in si pridobilo množično podporo, se je nekoliko podelalo. Skušajo sedeti na dveh stolih med Beogradom in Ljubljano. Na dveh stolih pa lahko sedi, dokler sta si relativno blizu; ko se oddaljita, je treba izbirati, sicer utegne biti pristanek na tla med obema trd in boleč. Bojim se, da bo tudi pri slovenskih politikih navsezadnje zmagala partijska disciplina, se pravi, odločitev proti slovenski pomladi. Potem pa lahko pričakujemo marsikaj.

Cerkev se je vsaj v Sloveniji znašla v relativnem zatišju, ki pa je lahko zelo varljivo. V Sloveniji so si jo hotela pridobiti vsa ta nova gibanja. Tudi k meni so prihajali kar po vrsti, vendar sem redno odgovarjal da podpiramo sleherno odpiranje v smer večje svobode, demokracije in spoštovanja človekovih pravic, da pa ne bomo nikoli decidirano rekli: ta pot je prava in nobena druga.

Med mlajšimi je v Sloveniji nekaj perspektivnih fantov vendar jim manjka politične zrelosti. Vedno me je strah da bodo naredili kaj takega, kar bi doli na jugu vzeli kot povod, da bi tudi v Sloveniji uvedli izredno stanje. Takšnih zahtev že doslej ni manjkalo. Saj ne da bi jim človek oporekal načelna stališča, le način se mi ne zdi vedno najboljši.

Tudi na Kosovem je relativno zatišje, toda v senci topovskih cevi. Najbrž bodo Albanci začasno utihnili, toda ko se bodo spet oglasili, bo tekla kri. Sovraštvo, ki vlada med Srbi in Albanci je v bistvu nekje iracionalno kakor so iracionalni tudi drugi odnosi znotraj Jugoslavije. Tako sem končal s tem političnim komentarjem. Morebiti Vas bo vsaj malo zanimalo, saj v časnikih redno ne moreš najti vsega.

N.N.

UDBA V GOSPODARSTVU

Pred kakim letom je ljubljanski kulturni minister M. Kmecl prišel predavati na Opčine nad Trstom o stanju v Sloveniji, in med svojim posegom skrušeno "priznal", da si celo nekatera slovenska podjetja dopisujejo v srbohrvaščini. Kakor da bi bilo to neko posebno odkritje.

Česar pa Kmecl ni povedal, je dejstvo, da gre za takšna "slovenska" podjetja, ki so v rokah proslule udbe, kar pomeni v srbskih rokah. Vsled tega je omenjena izjava izzvenela še posebno zahrbtno, češ glejte, kakšni reveži smo Slovenci, saj smo "sami" krivi, če se nam tako godi.

V Trstu pa je znano, da taista podjetja iz Slovenije odgovarjajo zamejskim podjetnikom na njihova pisma kar v italijanščini, npr. znano udbaško velepodjetje Primex iz Nove Gorice; koroško slovenskim

podjetnikom pa v nemščini.

Gre za velesrbsko potezo, ki naj bi v vrste slovenskih podjetnikov in sploh javnosti v zamejstvu vnašala občutek sramu in negotovosti, razočaranje nad matično Slovenijo, in kot posledica tega prehod v italijanstvo ali nemštvo, saj izgleda slovenstvo na ta način kot brezpomembna skupnost, ki nima prihodnosti. Slovenstvo v zamejstvu naj bi izumrlo, jugoslovanstvo oz. srbstvo pa naj se raztegne na Karavanke.

Iz ljubljanske Mladine (5. maja letos) izhaja, kako so vsa povojna leta najpomembnejša podjetja v Sloveniji ustanovili in vodili udbovci. Podjetje Gradis I.M.M. je nosilo celo kratice svojega ustanovitelja Ivana Matije Mačka. Nekatera podjetja so celo uspevala, druga pa so prinesla ogromno škodo, npr. slovenske železnice pod udbovcem Cirilom

Mravljatom, ki je leta 1965 ukinjal "nerentabilne" proge.

Seveda pa tudi Mladina še ni odkrila delovanja udbaške mreže na akademiji in univerzi, kjer njeni zaupniki izvotljujejo slovensko kulturo, jezik in

zgodovino. V ospredju le teh je J. Toporišič, ki je vsaj petnajst let blokiral izid novega slovenskega pravopisa. Očitno po smernicah iz Beograda, v duhu samouničenja slovenskega naroda.

YOUR BEST BUY IN FRESH CULTURED DAIRY PRODUCTS

- YOGURTS • CREAM CHEESE
- PRESSED COTTAGE CHEESE
- SOUR CREAM • COTTAGE CHEESE
- DRINKING YOGURT

NEW YOGURT BASED SALAD DRESSINGS "THE YOGURT LOVER'S DRESSING" NEW

QUALITY and TASTE you can TRUST

Try Biobest Yogurt and Famous Astro Dome Granola Yogurt.

NOW! Both with Fruit on the Bottom

**ASTRO PRODUCTS AVAILABLE AT FINE DAIRY COUNTERS
ASTRO DAIRY PRODUCTS LTD., ETOBICOKE, ONTARIO**

SLOVENIA: A NATION IN TURMOIL

" 'Ta stari' bodo pomrli, z mladimi bo lažje. Te bomo z lahkoto pridobili za komunizem!" Tako so govorili vsevprek, in se še danes, tu in tam, sliši, zlasti pri tistih, ki jih je prehitel najnovejši razvoj dogodkov v domovini pa ne več s tako vsiljivo prepričevalnostjo in zagnanostjo kot prej. Ostali so zmedeni brodolomci, nesposobni, da bi prisluhnili, še manj pa razumeli klice miselnih premikov mladega slovenskega rodu v domovini. Nekoč vneti in plačani priganjači "titoizma", so danes le suhe veje vseslovenskega narodnega preporoda, mišljenja in rasti.

Pričujoči članek, ki ga je napisal mladi Kanadčan, g. Tomaž Mauser, sin ponosnih slovenskih begunskih staršev iz leta 1945, priča o jasnosti protikomunističnega gledanja in zadržanja.

Uredništvo.

While the Western world's ever fleeting attention, and interest, remains narrowly focused on China, and on the tragic events that recently transpired in Beijing's Tiananmen Square, political and economic crises continue to beset Yugoslavia on a daily basis. In Yugoslavia's northernmost republic, Slovenia, a critical struggle continues unabated, and unheralded. There, a battle line has been drawn between the youth of Slovenia and that republic's political and economic "old guard". The young heirs to Tito's promised "new world" have channelled their bitter disillusionment with Communism into a continuous outpouring of verbal and written assaults on Slovenia's current political and economic leaders, and their failed policies. The Slovenian journal, Mladina (Youth), as its title indicates, has become both the symbol and the written voice of young Slovenians, continuously exposing Slovenia's economic mismanagement, political corruption, and the savage excesses of Slovenian partisans during, and immediately following the Second World War.

Indeed, a recent issue of Mladina chronicled the events and personalities surrounding the forcible repatriation, in May and June, 1945, of some 12,000 Slovenian Home Guardsmen from Carinthia, Austria (where they had fled as the partisan moved north) by the British 8th Army. As detailed in Mladina, upon their arrival back on their native soil, these Home Guardsmen were then systematically murdered. Few escaped the partisans' savage retributions. Like the recent efforts of the Chinese Communist leadership to re-write history following the massacre of pro-democracy students in Beijing's Tiananmen Square, the Slovenian Communist leadership re-wrote Slovenian history in order to ensure that their achievements were viewed in heroic terms, while their wartime

opponents, the Slovenian Home Guardsmen, were simply labelled as criminals.

If one event has come to symbolize the current struggle in Slovenia, it would be the public outcry over the imprisonment, on May 5th of this year, of Janez Janša, a 32-year old journalist employed by the Slovenian journal, Mladina. His crime: the intention of revealing military plans outlining the imposition of martial law in Slovenia. His incarceration galvanized Slovenians, of whom some thirty thousand gathered, on May 8, in the central square in Ljubljana, the capital of Slovenia. Among the speakers who addressed the gathering was Dr. Rastko Močnik, pro-rector of Ljubljana University, who stated: "is this a law-abiding state when there is nobody who can overturn this shameful sentence?" At the conclusion of the public gathering, a declaration, signed by the Society of Slovenian Writers, the Slovenian Democratic Association, the Slovenian Christian Social Movement, the Slovenian Farmers Association, and the Social Democratic Association of Slovenia, was read aloud by the Slovenian poet Tone Pavček. Part of the declaration stated that a sovereign Slovenian nation would be founded upon a respect for human and civil rights, and democracy (including political pluralism). Additionally, it would be a society that would guarantee spiritual and financial well-being, based upon natural laws, to all Slovenians.

Disillusionment with Communism has also prompted a number of Slovenian veterans of Tito's wartime partisan army to re-examine their allegiances, and attitudes. They have taken the unprecedented, and courageous step of planting a linden tree (the national tree of Slovenia) in the municipal cemetery in the city of Ljubljana as a symbol of reconciliation between the Slovenian partisans and those who opposed them during the Second World

War. They have also organized an annual Remembrance Day in order to, in the words of one of their spokesmen, Stanislav Klep, "... remember all the victims of Stalinism and the victims of our own mistakes..." Recalling the forcible repatriation, and mass executions, of Slovenian Home Guardsmen in May and June, 1945, Stanislav Klep stated: "remembering the most tragic days in our entire national history, we Slovenians owe it to ourselves and human civilization, ... and especially to the younger generation... to understand, and to ensure that this national tragedy never happens again."

Throughout Slovenian history, one common theme can be found: Slovenians have endured subjugation, privation, and hardship at the hands of foreign powers. Turkish, German, and Austro-Hungarian attempts over the centuries to undermine, assimilate, or subjugate these Slavic peoples were met with stoic resistance and stubborn fortitude. Today, however, Slovenians endure hardship and subjugation at the hands of their own political leaders. The Slovenian government, and, by extension, the Yugoslav government, is clearly impaled on the horns of a dilemma. If the current political leadership democratizes Slovenia's political and economic systems, they imperil their own power, solidified over a period of more than forty years. If, on the other hand, the Slovenian government reacts in a harsh, even brutal, manner to the current political and economic struggles, it will have abandoned any hope of solving Slovenia's current crises (an inflation rate of nearly 1,000 per cent, continual labor unrest, economic stagnation, and disaffected populace), and merely bring the nation further down the road towards anarchy, and possible civil war. Regardless of the path chosen by the Slovenian government, one simple truth remains: Slovenia's Communist Revolution has failed. As Milovan Djilas, once Tito's right-hand man during and immediately following the Second World War, and now Yugoslav's most famous dissident, remarked: "the Yugoslav Revolution... was a great evil... I speak as a man who believed in revolution fervently, but has learned from bitter experience and long reflection that while revolutions may be pleasing to the temper of revolutionaries, they achieve virtually nothing."

"SLOVENSKA" UNIVERZA

Univerza v Ljubljani je bila poverjena, da razpiše natečaj za izpraznjeno mesto lektorja slovenskega jezika na univerzi München (Bavarska). Minilo je že celo leto, razpisa pa nikjer. V Ljubljani je javna skrivnost, da ima kadrovska služba na univerzi povsem v rokah ozna ali udba, ki je dirigirana naravnost iz Belgrada. Očitno je, da se te direktive nanašajo na zaviranje slovenske znanosti na vseh ravneh, in v tem smislu tudi na oviranje uveljavljanja slovenskega jezika v svetu. Nagajanje pri natečaju lektorja slovenščine v Münchenu je za takšno stanje najbolj otipljiv dokaz. Posledica udbaškega nadzorstva je

tudi slaba kakovost ljubljanske univerze. Slabi in neustrezní predavatelji že prevladujejo, nekatera predavanja potekajo kar v srbščini. Sicer pa priča o tem že naslov "Univerza Edvarda Kardelja", nekdanjega učitelja, ki se je izobrazil v Moskvi na Stalinovi šoli; ali tudi "Fakulteta Borisa Kidriča", nekdanjega faliranega študenta. Velik del predavateljev je udbašev ali pa funkcionarskih sinčkov.

Ta univerza ponuja svoje sodelovanje tudi slovenskim profesorjem na univerzah v Evropi in Ameriki. Pri tem pa gotovo ne gre za prizadevanje, kako omogočiti napredek slovenske znanosti, temveč za to, kako ujeti v udbaške

mreže slovensko inteligenco v svetu. Namen je prav nedolžen, samo majhen kompromis, ki pa vendar razdvaja protikomunistično enotnost slovenske emigracije.

Čas bi bil, da si akademskih ustanov ne zamišljamo več kot nekaj sakralnega za narod in jih tudi hočemo videti takšne, kakršne so. Ob tem pa skoraj ne bo mogoče mimo spoznanja, da imamo tudi Slovenci svojo univerzo sramote.

KNJIGE IN REVIJE

Matej Bor
Jožko Šavli
Ivan Tomažič

VENETI

naši davni predniki

Presenetljiva vsebina na 528 straneh lepo opremljene knjige s številnimi ilustracijami:

Po sledovih naših prednikov

Starodavni pisni spomeniki slovenskega jezika

Zgodovinski dokazi proti izmišljenim teorijam

Knjiga je naprodaj v knjigarnah, pošiljamo pa jo tudi po povzetju. Za naročila:

MLADINSKA KNJIGA, Yu-61000 Ljubljana, Titova 3
tel. (061) 211895; 221233/27

EDITIONES VENETI, Yu-66281 Spod. Škofije 39a
tel. (066) 54029

EDITIONES VENETI, A-1080 Wien, Bennogasse 21, Austria
Tel. (0222) 94 00 09 (7.-8. h, 20.-22. h)

V zadnjem stoletju se je razširilo mnenje, da so Slovenci prišli v današnje kraje šele ob koncu 6. stoletja. Nova dognanja pa pričajo, da smo Slovenci avtohtono ljudstvo in da so naši predniki bili že v starem veku nosilci srednjeevropske kulture in zgodovine. Preživeli so Kelte in Rimljane ter še danes sooblikujejo evropsko kulturo in zgodovino, sicer na skrčenem ozemlju, ki pa je pravi naravni biser.

VENETI – NAŠI DAVNI PREDNIKI

Približno 200 let pr. Kr. so Rimljani uničili Etruščane in zasedli venetsko ozemlje južno od Alp, središče znamenite kulture „Etrusci“. Jezik vladajočih je sčasoma izpodrinil venetščino, ki pa se je v nekaterih krajih furlanskega podeželja ohranila vse do poznega srednjega veka. V Benečiji, posebno v Reziji še danes govorijo staro slovensko narečje, ki spominja na nekdanjo venetščino. V krajih, kjer je venetščina izumrla (od Benetk do Švice in še marsikje drugje), spominja nanjo veliko število slovenskih toponimov. O slovanskem poreklu starih Venetov pričajo venetski napisi na nagrobnikih, žarah in kovinskih predmetih, ki jih je mogoče razumeti le s pomočjo slovenskega jezika. Sicer pa že samo ime Slo-veneci – Slox-veneti razodeva Venete kot naše davne prednike.

Ivan Tomažič

INSTITUTIO SCLAVENICA

V Ljubljani so sredi meseca junija v hotelu Union predstavili slovensko izdajo knjige „Veneti, naši davni predniki“, avtorji so: Jožko Šavli (zgodovinski del o Slovencih in Venetih), Matej Bor (venetska pisava in jezik, razrešitev napisov na slovenski podlagi), Ivan Tomažič (obrazložitev in komentarji). V primeri z lansko nemško izdajo je letošnja slovenska precej bolj obsežna, nad 500 strani.

Med novostmi v tej knjigi je tudi krajši sestavek o slovenskem pravu in državnosti v Karantaniji, o „institutio Sclavenica“, ali „lex Slavica“, kot jo omenjajo viri v 10. stoletju. Gre za slovensko državnost, ki so jo panslovansko in jugoslovensko usmerjeni zgodovinarji preprosto spregledali.

Knjiga odkriva iz kulture in zgodovine Slovencev tako presenetljive stvari, da človeka ob branju kar

privzdiguje. To ni narod hlapcev, kakor nam že celo stoletje vztrajno ponavljajo, da bi v nas zlomili duha in vero v slovenstvo, temveč narod s starodavno korenino, državnostjo, kulturo. To je narod s srcem in poetično dušo, poln ustvarjalnosti, ki se po travmah znova prebuja.

Za naročila te knjige: EDITIONES VENETI, Bennogasse 21, 1080 Wien, Austria. Cena 22 US dolarjev in poštšina.

V. BARTOL: ALAMUT

Potem ko je koroškonemški pisatelj Peter Handke, sin slovenske matere, predstavil v svojih delih slovensko zemljo in ljudi nemški kulturni javnosti, je v Parizu izdal založnik Editions Phebus francoski prevod slovenskega romana „Alamut“, čigar pisec je Vladimir Bartol iz Trsta. Njegov roman je izšel v slovenščini prvič leta 1938 in je takrat prejel banovinsko nagrado.

Francoska izdaja tega izrednega

romana, v kateri pisec obravnava, da si na orientalskem primeru, ohromljajočo zatiralsko ideologijo in diktaturo, je bila za tamkajšnjo založbo pravi trijumf. Razpečali so nad 30.000 izvodov romana in ga še ponatisnili.

Letos pa je podobno zmago slavje doživel tudi španski prevod omenjenega romana, ki ga je izdal založnik Mario Muchnik iz Barcelone. Prvih deset tisoč izvodov je pošlo še pred uradno predstavitev, ki je bila sredi maja

v Madridu. Založnik jih je moral ponatisniti za to priložnost še nadaljnjih pet tisoč. Obeta se tudi italijanska izdaja.

Presenetljivo, ali tudi ne, pa je, da V. Bartol v Sloveniji, podobno kot Pregelj, izpuščen v pregledih slovenskega slovstva, namenjenih šolam. Tako da široka slovenska javnost za tega pisatelja sploh ne ve. Ali lahko uganemo zakaj?

Dr. France Bučar

USODNE ODLOČITVE

Nekaj navedb iz nove knjige dr. Franceta Bučarja, USODNE ODLOČITVE (Ljubljana: Časopis za kritiko znanosti 117/118, 1988)

SODOBNA DRUŽBA MORA BITI DEMOKRATIČNA IN PLURALISTIČNA

Izzivi, s katerimi se sooča sodobna družba, so tako mnogoštevilni, tako raznovrstni in prihajajo iz tako raz-

ličnih sistemskih okolij, da mora biti usposobljena oblikovati odgovore na vseh sistemskih ravneh, za najrazličnejše položaje, predvsem pa mora imeti v sebi vgrajen kontrolni mehanizem, ki stalno preverja pravilnost vseh odgovorov na vseh ravneh in za vse položaje, ter odgovore, kolikor niso ustrezni, korigira. To pa pomeni, da družba ne more biti ukrojena po enem enovitem modelu, pač pa mora v

svoji notranjosti odsevati raznovrstnost in razčlenjenost raznovrstnega okolja, ki se mu s svojimi odgovori prilagaja in na katerega izzive odgovarja. Sodobna družba mora biti torej po svojem bistvu demokratična in pluralistična, če naj bo sploh sposobna preživeti. Enopartijska družba pa ne more biti niti demokratična niti pluralistična. predvsem pa nima v sebi

dalje na str. 8

USODNE...

nadaljevanje s str. 7

vgrajenega korektivnega mehanizma, ki bijo opozarjal na nepravilnost njenih odločitev. str. 13

SLOVENIJA - DEL ZAHODA

Povezanost z zahodnoevropskim izročilom pa je po drugi strani neposredna nujsnost za naš narodni obstoj. Ker smo iz zahodnoevropskega okolja zrasli in ga s svojim prispevkom tudi sooblikovali, bi pomenila prekinitev s tem izročilom v bistvu odpoved svoji narodni istovetnosti, kar bi v končni posledici pomenilo izgubo narodnosti. Tudi če bi fizično preživel, bi se s tem začel proces našega spreminjanja v nekaj drugega, kar smo bili in smo. str. 30

Ohranjanje naše evropskosti, kulturne in civilizacijske ravni, na katero se nam je uspelo dvigniti, je trenutno najbolj pomemben način reševanja našega narodnega obstoja. Zato je prav danes ob tej zavesti vzniknila zamisel oziroma pojmovanje skupnega slovenskega kulturnega prostora neglede na politične meje. Političnih meja ne moremo spreminjati. Niti niso tako nenavadno pomembne, kot se na splošno misli, niti nas narodnostno neposredno ne ogrožajo. Kar nas resnično ogroža, je naše oddaljevanje od evropskega kulturnega in civilizacijskega izročila, ki se na zunaj kaže zlasti v gospodarskem zaostajanju, v drugačnih družbenih in gospodarskih institucijah, kot so tiste, na katerih temelji Zahodna Evropa. To nas glede na tiste dele slovenskega naroda, ki so ostali izven meja t. i. matične Slovenije, spreminja v tujce, ki se med seboj vedno težje sporazumevajo, čeprav še govorijo isti jezik, a imajo drugače zelo malo skupnega. Zamejcev ne ogroža le potujčevalni pritisk, ki ga še vedno občutijo - čeprav se bolj prosvetljeni in kulturno osveščeni pripadniki sosednih držav temu danes odpovedujejo. Najhujša grožnja je v tem, da se ti deli našega narodnega telesa sami ne čutijo z nami več isto. V kakršni koli politični združitvi z matično Slovenijo vidijo izgubo svojega načina življenja in kulturno-civilizacijske ravni, ki so jo že dosegli oziroma so je deležni v sosednjih državah. Zato tudi narodno najbolj zavedni deli naših narodnih manjšin vidijo možnost svojega slovenstva predvsem v kulturnem sodelovanju. Ta kultura pa se vedno bolj cepi v struje, ki so povsem

drugosmerne in počasni, a vztrajno izgubljaajo stik.

Problem pa ni samo v zgubljanju delov našega narodnega telesa, ki so dobili čuden naziv narodnih manjšin, ampak v tem, da se narodna erozija nujno nadaljuje, če gre za bistveno spremembo kulturno-civilizacijske podlage, na kateri je bil doslej utemeljen naš narodni obstoj in način življenja. Zato ni naključje, da se vedno bolj širijo glasovi, čes da smo Slovenci kot narod ogroženi tudi v svoji matični državi. str. 31/32

NARODOVA SUVERENOST JE NEODTUJLJIVA

Narodni program katerega koli predstavništva ali organizacije ne more vsebovati zahteve, da o tem vprašanju odločamo drugače kot prek povsem svobodnega in demokratičnega referendum - pa celo v tem primeru odločitev ne more biti nepreklicna in se pozneje lahko spremeni, če se spremeni narodovo razpoloženje ali če narod kako drugače pojmuje svoje koristi. Tu gre dejansko za neodtujljivo pravico naroda, da sam odloča, kako se bo upravljal in urejal svoje lastne zadeve. Slovenci kot narod se lahko imamo za samostojne šele takrat, ne glede na kakršno koli politično kontinuiteto ali politično konstituiranost, kadar lahko o svojih življenjskih vprašanjih dejansko samostojno odločamo. To je temeljna zahteva o svoboditve. Vsakršna odločitev o tem vprašanju brez narodove privolitve in soglasja je iz vidika naravnega prava protizakonita in nesprejemljiva, narod pa se ne more imeti za svobodnega oziroma osvobojenega, dokler si te pravice in možnosti ni zagotovil. str. 34

INTELIGENCA

... družbeni segment izobražencev, ki ima poleg svoje široke razgledanosti in splošne izobrazbe izrazito razvit čut za kritično mišljenje, visoko sposobnost miselnega posploševanja in abstrakcije, ki je sposoben logične dedukcije in problemsko razreševalnih procesov, prav zaradi tega pa samostojnega oblikovanja odgovorov na izzive okolja tudi v daljši časovni razsežnosti. str. 161

SLOVENCİ IN JUGOSLAVIJA

Za Slovence je pristajanje na poenoten tip Jugoslovana obsodba na nižjo

življenjsko raven, na izgubo lastnega jezika, na prisilno prilagoditev kulturnim vzorcem, ki so jim povsem tuji, in v končni posledici na izgubo svoje narodne istovetnosti. str. 209

SLOVENSKI PROGRAM "NA PRAGU TRETJEGA TISOČLETJA"

Če govorimo, da je za Slovence narodna rešitev samo v tem, da se vrnemo v Evropo, pomeni, da se moramo sami najprej evropsko usmeriti, začeti ponovno evropsko misliti, se doma bojevati za ustvarjanje Evrope pri nas, vztrajati pri svojih evropskih kulturnih vrednotah. str. 160

Bojevati se za Evropo pomeni bojevati se za demokracijo, ki je hkrati tudi sprejeta politika partije in pogoj za samoupravljanje; bojevati se za uveljavljanje ekonomskih odnosov v gospodarstvu, kar je prav tako sprejeto izhodišče za bodočo partijsko politiko; bojevati se za višjo stopnjo rasvetljenosti, za večjo odprtost, višjo stopnjo informiranosti, večjo razgledanost zlasti vodilnega osebja v gospodarstvu, saj je največja nevarnost za nas kot narod tista omejenost in nerazgledanost, ki nas dejansko izloča iz Evrope; bojevati se moramo za moralno trdnost in prenovu, ob kateri je nemočen sleherni totalitarizem in ki je bila vse do današnjega dne ena glavnih značilnosti in sestavin naše evropskosti; bojevati se za resnično federativnost Jugoslavije, vsebinsko za dejansko konfederativnost, ker je samo taka politična oblikovanost Jugoslavije pogoj za njen obstoj.

Morda se sliši paradokсно: Jugoslavija je kot država mogoča samo kot integracija različnosti, torej samo ob sodobnem evropskem modelu. Brez tega Jugoslavije ni. Problem, ki nosi oznako Slovenci v Evropi, je v bistvu problem Jugoslavije v Evropi. Vse, kar nas povezuje z Evropo in evropskim konceptom, je neposredno koristno tudi za Jugoslavijo. Samo taka evropska Jugoslavija omogoča tudi neposredno vez s tistimi deli našega naroda, ki žive zunaj njenih meja, da te meje ne bi bile več pregrade, kakor so sedaj. Neevropska Jugoslavija ni mogoča kot trajna rešitev, za Slovence kot narod pa pomeni obsodbo. str. 161

France Bučar, SLOVENCİ V EVROPI, v knjigi "Na pragu tretjegatisočletja", Mohorjeva družba v Celju, 1987

ALI BO "SLOVENSKA POMLAD" RODILA SADOVE ?

1 "....Na tej strani, ob nekdanji "železni zavesi", že skoraj leto dni prizadeto sodoživljamo dramatično merjenje sil med svobodoljubnimi prizadevanji v domovini in med prežičimi kremplji centrale. Nismo optimisti. V logiki stvari je, da centrala samo čaka, kdaj bo udarila. Naše edino blede upanje je, da se boji kompromitirati pred Evropo in svetovno javnostjo. Vendar--če bo morala izbirati med lastnim preživetjem in mednarodno blamažo, se bo nedvomno odločila za prvo. Natančno je razumela, da je Ameriki ljubša "urejena" totalitarna Jugoslavija kot pa osvobodilni kaos sredi Evrope, zarisani v Jalti in zapečateni v Helsinkih. In Amerika ni edina. Sredi lanskega poletja mi je bila dana milost doživeti viharo "slovensko pomlad" s svojim viškom na Roški cesti

ob zaključku procesa proti Janši in tovarišem. Predstavljajte si več tisoč ljudi, nagnjenih sredi poletne pripeke na obeh pločnikih pred nekdanjo domobransko vojašnico. Avtomobili in tovornjaki, ki se z muko prebijajo skozi dvojni špalir, demonstrativno hupajo na višini vhoda v vojaško sodišče, in množica jih vsakič zasuje s kriki in ploskanjem. Pred vhomom sta dva dežurna vojaška stražarja, izpostavljeni sovražnim in izzivalnim pogledom in klicem množice. Vsakih dvajset minut ju zamenjata dva nova; intervali se se skrajšajo; enemu izmed stražarjev postane slabo zaradi psihičnega pritiska. Na pločniku pred vhomom je gora cvetja. Na dogovorjeni znak se zdaj pa zdaj utrga plaz ljudi z druge strani ceste, vsi imajo v dvignjenih rokah

cvetje, redarji ustavijo promet, da gredo ti novi prinašalci cvetja čez cesto in potem nazaj. Mladi ljubljanski miličniki vse to ne le dopuščajo, marveč še sami ustavljajo promet. V množici je morje bodrilnih napisov. Eden se glasi: "Tržaški Slovenci smo z Vami!" Napis drži v rokah fantič-- vnuk pokojnega profesorja Peterlina. Drži ga nekako poševno. Pristopi miličnik in mu reče: "Ja, dvigni ga vendar visoko!" Vsakih nekaj minut se izmenja dvojica, ki drži v rokah slovensko zastravo. Ob vsaki izmeni kliči in ploskanje... V plazu komentarjev ob sebi in za seboj sem zaslišal celo tale stavek: "Madona, saj so imeli nazadnje prav TABELII" Bojim se, da finale ne bo dober. Ko bi le Bog dal, da se motim....".

Župnijska hranilnica in posojilnica "Slovenija"

Vam nudi razne finančne usluge: Posojila za hiše, avtomobile, potovanja, študij itd. Vaši prihranki pa se obrestujejo po najvišji možni stopnji.

Poslužite se naše slovenske finančne ustanove!

URADNE URE

na Manning Ave., Toronto

Torek - sredo 10 a.m. - 3 p.m.
Četrtek - petek 10 a.m. - 8 p.m.
Sobota 10 a.m. - 1 p.m.

Tel.: 531-8475

na 739 Brown's Line, Toronto

Torek - sredo 10 a.m. - 3 p.m.
Četrtek - petek 12 p.m. - 8 p.m.
Sobota 10 a.m. - 1 p.m.

Tel.: 255-1742

v Hamiltonu pri sv. Gregoriju Velikem

Vsak petek od 4h do 8h zvečer.
Sobota 10 a.m. - 1 p.m.

Tel.: 561-9952